

**Atlas of the Amphibians and
Reptiles of Iğdır Province**

***Iğdır İlinin
Kurbağa ve Sürüngen Atlası***

Yazarlar:

Bahadır AKMAN
Mehmet Zülfü YILDIZ
Naşit İĞCİ

Çeviri / Translation

Nazmiye GÜREL CENNETKUŞU

Atlas of the Amphibians and Reptiles of Iğdır Province

Iğdır İlinin Kurbağa ve Sürüngen Atlası

Bahadır Akman, Mehmet Zülfü Yıldız, Naşit İğci

Yayınevi Grubu Genel Başkanı: Yusuf Ziya Aydoğın (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 76780

E-ISBN: 978-625-385-799-8

1. Baskı, Mart 2026

Kütüphane Kimlik Kartı

Atlas of the Amphibians and Reptiles of Iğdır Province

Iğdır İlinin Kurbağa ve Sürüngen Atlası

Bahadır Akman, Mehmet Zülfü Yıldız, Naşit İğci

69 s., 148x210 mm

Kaynakça var, dizin yok.

E-ISBN: 978-625-385-799-8

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis:

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

İstanbul: Salon Yayınları, Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Santral: +90 332 351 92 85

Editör hatları: +90 533 151 50 42, +90 507 151 50 43

bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.

P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America

americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah.

10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr

Whatsapp hattı: +90 553 950 50 37

bilgi@kitapmatik.com.tr

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye

Whatsapp hattı: +90 501 651 92 85

bilgi@egitimkitabevi.com

EĞİTİM YAYINEVİ
GRUBU

EĞİTİM
yayınevi

SALON
yayınevi

kitapmatik
lojistik ve sevkiyat

Kitapmatik
lojistik ve sevkiyat

EĞİTİM
kitabevi

SUNUŞ ve TEŞEKKÜR

Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde üç farklı ülkeye sınır noktada yer alan ve Ağrı Dağı'nın bir bölümünü barındıran Iğdır ilinin jeolojik ve coğrafik yapısı, toprak ve iklim özellikleri sebebiyle mikroklimal özellik göstermektedir. Iğdır ilinin Kafkaslardan Anadolu'ya geçiş bölgesinde bulunması, göçmen kuşlar için geçiş güzergâhı olan Aras Havzasının ilin sınırları içerisinde yer alması, 600 ile 5000 m arasında değişen yükselti farklılıklarından dolayı zengin bir flora ve fauna yapısına sahiptir.

Canlıların sınıflandırılmasıyla ilgilenen sistematik biliminde atlaslar, türlerin tanımlayıcı fotoğraf veya detaylı çizimlerini içeren eserler olarak ele alınır. Türkçe ve İngilizce olarak yazılan bu kitap da, Iğdır ilinin kurbağa ve sürüngenleri hakkında yerli ve yabancı doğaseverlere ve araştırmacılara bilgi vermek amacıyla fotoğraflı bir arazi rehberi olarak hazırlanmıştır. Daha önce Iğdır ve civarında kurbağa ve sürüngenler üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmış olsa da, son bilgileri içerecek şekilde tüm türleri içeren fotoğraflı bir rehber yayımlanmamıştır. Bu anlamda kitabın Iğdır ili ekoturizmine de katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Iğdır ilinin kurbağa ve sürüngenlerini konu alan bu kitapta beşi kurbağa, ikisi kaplumbağa, 15'i kertenkele ve 19'u yılan olmak üzere toplam 41 türe ait Türkçe ve İngilizce dağılış bilgileri ve büyük çoğunluğu yazarlar tarafından çekilmiş fotoğraflar (üç tür hariç) bulunmaktadır. Türlerin Latince ikili isimleri italik olarak yazılmıştır. Tür adının yanında türü tanımlayan yazarların soyadları tanımlandığı (yayımlandığı) yıl ile birlikte belirtilmiştir. Ayrıca Türkçe ve İngilizce isimlerine de yer verilmiştir. Kitap kapsamında yazarların arazi çalışmalarında elde ettiği bulguların yanında güncel literatür çalışmalarında bulunan türlere de yer verilmiştir.

Sırasıyla *H. septemtaeniatus*, *E. urartica* ve *L. strigata* türlerine ait fotoğraf gönderen Prof. Dr. Kurtuluş Olgun, Prof. Dr. Aziz Avcı ve Burak Akdağ'a ve bazı arazi gözlemlerini paylaşan Oğuzkan Cumhuriyet'e teşekkürü borç biliriz. Geçmiş yıllarda Iğdır ve Ağrı illerinde bazı arazi çalışmalarını birlikte yaptığımız merhum Prof. Dr. Bayram Göçmen'i rahmetle anarız.

B. A., M. Z. Y., N. İ., Mart 2026

PROLOGUE and ACKNOWLEDGMENTS

The province of Iğdır, located at the borders of three different countries in the Eastern Anatolia Region of Türkiye and containing part of Mount Ararat within its border, exhibits microclimatic characteristics due to its geological and geographical structure, soil composition, and climatic features. The fact that Iğdır is situated in the transition zone from the Caucasus to Anatolia and that the Aras Basin, which serves as a migration route for migratory birds, is within the boundaries of the province, along with elevation differences ranging from 600 to 5000 meters, contributes to its rich flora and fauna.

In systematics, which deals with the classification of living organisms, atlases are considered books containing descriptive photographs or detailed drawings of species. This book, which is written both in Turkish and English, is prepared to introduce the amphibians and reptiles of Iğdır Province to local and international nature enthusiasts and researchers in a photographic field guide format. Although various studies on amphibians and reptiles have been conducted in Iğdır and the surrounding region in the past, a handbook containing the most recent knowledge with descriptive photographs of all species has not been published until now. Thereby, this book also aims to contribute to the ecotourism potential of Iğdır Province.

This book, which is about the amphibians and reptiles of Iğdır Province, includes Turkish and English information for a total of 41 species: five frogs, two turtles, 15 lizards, and 19 snakes. All descriptive photographs (except for three species mentioned in the acknowledgments) were taken by the authors. The binomial Latin names of the species are written in italics, followed by the surnames of the researchers who described the species, with the year of description. Turkish and English names of the species are also provided, as well. In addition to the authors' findings in field studies, this book also includes information on species reported in recent literature.

We thank Prof. Dr. Kurtuluş Olgun, Prof. Dr. Aziz Avcı, and Mr. Burak Akdağ for sharing photographs of *H. septemtaeniatus*, *E. urartica*, and *L. strigata*, respectively, and Mr. Oğuzkan Cumhuriyet for sharing some field observations. We fondly remember the late Prof. Dr. Bayram Göçmen, with whom we conducted some fieldwork in Ağrı and Iğdır Provinces in the past.

B. A., M. Z. Y., N. İ., March 2026

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ VE TEŞEKKÜR	III
GİRİŞ.....	1
İĞDIR'IN KURBAĞALARI	6
<i>Bufo viridis</i> (Laurenti, 1768).....	9
<i>Hyla savignyi</i> Audouin, 1827.....	10
<i>Pelobates syriacus</i> Boettger, 1889.....	11
<i>Pelophylax ridibundus</i> (Pallas, 1771)	12
<i>Rana macrocnemis</i> Boulenger, 1885.....	13
İĞDIR'IN SÜRÜNGENLERİ	14
<i>Mauremys caspica</i> (Gmelin, 1774)	17
<i>Testudo graeca</i> Linnaeus, 1758.....	18
<i>Laudakia caucasia</i> (Eichwald, 1831).....	19
<i>Phrynocephalus horvathi</i> von Mehely, 1894	20
<i>Pseudopus apodus</i> (Pallas, 1775).....	21
<i>Mediodactylus kotschy</i> s.l. (Steindachner, 1870)	22
<i>Darevskia raddei</i> (Boettger, 1892).....	23
<i>Darevskia valentini</i> (Boettger, 1892).....	24
<i>Eremias pleskei</i> Bedriaga, 1905	25
<i>Eremias trauchi</i> Kessler, 1878.....	26
<i>Lacerta media</i> Lantz & Cyrén, 1920.....	27
<i>Lacerta strigata</i> Eichwald, 1831	28
<i>Ophisops elegans</i> Ménétries, 1832.....	29
<i>Parvilacerta parva</i> (Boulenger, 1887)	30
<i>Eumeces schneiderii</i> (Daudin, 1802).....	31
<i>Heremites auratus</i> (Linnaeus, 1758).....	32
<i>Heremites septemtaeniatus</i> (Reuss, 1834).....	33
<i>Eryx jaculus</i> (Linnaeus, 1758).....	34
<i>Dolichophis schmidt</i> (Nikolsky, 1909).....	35
<i>Eirenis collaris</i> (Ménétries, 1832).....	36
<i>Eirenis modestus</i> (Martin, 1838)	37
<i>Eirenis punctatolineatus</i> (Boettger, 1892)	38
<i>Elaphe urartica</i> Jablonski et al., 2019.....	39
<i>Elaphe dione</i> (Pallas, 1773).....	40
<i>Hemorrhois ravergieri</i> (Ménétries, 1832).....	41
<i>Platyceps najadum</i> (Eichwald, 1831).....	42
<i>Zamenis hohenackeri</i> (Strauch, 1873).....	43

CONTENTS

PROLOGUE AND ACKNOWLEDGMENTS	IV
INTRODUCTION	3
AMPHIBIANS OF İĞDIR	6
<i>Bufo viridis</i> (Laurenti, 1768).....	9
<i>Hyla savignyi</i> Audouin, 1827.....	10
<i>Pelobates syriacus</i> Boettger, 1889.....	11
<i>Pelophylax ridibundus</i> (Pallas, 1771).....	12
<i>Rana macrocnemis</i> Boulenger, 1885.....	13
REPTILES OF İĞDIR	14
<i>Mauremys caspica</i> (Gmelin, 1774).....	17
<i>Testudo graeca</i> Linnaeus, 1758.....	18
<i>Laudakia caucasia</i> (Eichwald, 1831).....	19
<i>Phrynocephalus horvathi</i> von Mehely, 1894.....	20
<i>Pseudopus apodus</i> (Pallas, 1775).....	21
<i>Mediodactylus kotschy</i> s.l. (Steindachner, 1870).....	22
<i>Darevskia raddei</i> (Boettger, 1892).....	23
<i>Darevskia valentini</i> (Boettger, 1892).....	24
<i>Eremias pleskei</i> Bedriaga, 1905.....	25
<i>Eremias trauchi</i> Kessler, 1878.....	26
<i>Lacerta media</i> Lantz & Cyrén, 1920.....	27
<i>Lacerta strigata</i> Eichwald, 1831.....	28
<i>Ophisops elegans</i> Ménétries, 1832.....	29
<i>Parvilacerta parva</i> (Boulenger, 1887).....	30
<i>Eumeces schneiderii</i> (Daudin, 1802).....	31
<i>Heremites auratus</i> (Linnaeus, 1758).....	32
<i>Heremites septemtaeniatus</i> (Reuss, 1834).....	33
<i>Eryx jaculus</i> (Linnaeus, 1758).....	34
<i>Dolichophis schmidtii</i> (Nikolsky, 1909).....	35
<i>Eirenis collaris</i> (Ménétries, 1832).....	36
<i>Eirenis modestus</i> (Martin, 1838).....	37
<i>Eirenis punctatolineatus</i> (Boettger, 1892).....	38
<i>Elaphe urartica</i> Jablonski et al., 2019.....	39
<i>Elaphe dione</i> (Pallas, 1773).....	40
<i>Hemorrhois ravergieri</i> (Ménétries, 1832).....	41
<i>Platyceps najadum</i> (Eichwald, 1831).....	42
<i>Zamenis hohenackeri</i> (Strauch, 1873).....	43

İÇİNDEKİLER

<i>Zamenis longissimus</i> (Laurenti, 1768)	44
<i>Telescopus fallax</i> Fleischmann, 1831	45
<i>Malpolon insignitus</i> (Geoffroy Saint-Hilaire, 1827)	46
<i>Natrix natrix</i> (Linnaeus, 1758)	47
<i>Natrix tessellata</i> (Laurenti, 1768)	48
<i>Xerotyphlops vermicularis</i> (Merrem, 1820)	49
<i>Montivipera raddei</i> (Boettger, 1890)	50
<i>Macrovipera lebetina</i> (Linnaeus, 1758)	51
<i>Vipera renardi</i> Christoph, 1861	52
KAYNAKLAR	53
YAZARLAR HAKKINDA	56

CONTENTS

<i>Zamenis longissimus</i> (Laurenti, 1768)	44
<i>Telescopus fallax</i> Fleischmann, 1831	45
<i>Malpolon insignitus</i> (Geoffroy Saint-Hilaire, 1827).....	45
<i>Natrix natrix</i> (Linnaeus, 1758).....	47
<i>Natrix tessellata</i> (Laurenti, 1768)	48
<i>Xerotyphlops vermicularis</i> (Merrem, 1820).....	49
<i>Montivipera raddei</i> (Boettger, 1890)	50
<i>Macrovipera lebetina</i> (Linnaeus, 1758).....	51
<i>Vipera renardi</i> Christoph, 1861	52
REFERENCES	53
ABOUT THE AUTHORS	57

Giriş

Avrupa ve Ortadoğu’da bulunan ülkeler arasında Türkiye, biyolojik çeşitlilik bakımından en zengin ülkelerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de 7 coğrafi bölge tanımlanmış olup, bu bölgelerin her biri kendine has iklim özelliklerine ve faunistik yapıya sahiptir. Türkiye’nin coğrafi bölgeleri kendi endemik türleri ve doğal ekosistemleriyle birlikte birkaç farklı ekolojik alanı barındırır. Biyoçeşitlilik açısından görülen bu zenginlik diğer canlı gruplarıyla birlikte kurbağa ve sürüngen çeşitliliği açısından da ülkemizi önemli bir konuma getirmektedir.

Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi’nde konumlanan Iğdır ili, jeolojik ve coğrafi özellikleri, toprak yapısı ve iklim koşulları nedeniyle mikroklimal özellikler sergileyen bir bölgedir. Bu özellikler, Iğdır ilinin coğrafi konumunun özel bir öneme sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Iğdır ili, Doğu Anadolu’nun Kafkaslar’dan Anadolu’ya geçiş bölgesinde bulunmaktadır ve bu geçiş bölgesi, göçmen kuşlar için önemli bir geçiş rotası olan Aras Havzası’nı içermektedir. Ayrıca Ağrı Dağı’nın önemli bir bölümünü içermesi bakımından da özellikli bir alandır.

Iğdır ili coğrafi yapısı, denizden uzak olması ve dağlık bölgelerle çevrili olması nedeniyle kendine özgü bir iklimi barındırmaktadır. Bu iklim, 600 ile 5000 metre arasında değişen yükseklik farklarına sahip olan bölgeye özgü mikroklimal varyasyonlara yol açar. Bu da Iğdır ilinin biyolojik çeşitlilik bakımından zengin bir flora ve fauna yapısına sahip olmasına katkıda bulunur.

Iğdır’ın bu özel coğrafi konumu, doğal yaşamın çeşitliliği açısından önemli bir kaynak olarak kabul edilir. Bu nedenle, bu bölgedeki ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve belgelenmesi, bilimsel araştırmalara ve koruma çabalarına büyük bir katkı sağlayabilir.

Iğdır ili ve çevresi 1800’lü yılların sonundan itibaren çeşitli doğa bilimciler tarafından araştırılmıştır. Son zamanda bu kitabın yazarları tarafından 2023 yılında yayımlanan Ağrı Dağı’nın Kurbağa ve Sürüngenleri başlıklı kitapta sadece Ağrı Dağı ve eteklerinde Milli Park sınırları içinde kalan kısıtlı bölgedeki türlere değinilmiş olup, Iğdır ilinin genelinde diğer bölgelerinde görülen türlere yer verilmemiştir. Ayrıca adı geçen kitapta Ağrı Dağı’nın Iğdır ili sınırları dışından kaydedilmiş bazı türler de yer almaktadır. Bu nedenle sadece Ağrı Dağı Milli Parkı sınırlarına bağlı kalmayarak Iğdır ilinin genelinde bulunan tüm kurbağa ve sürüngen türlerini kapsayan bir eser ilin tüm biyoçeşitliliğini temsil etmesi açısından faydalı olacaktır.

Bu kitabın hazırlanmasında kullanılan veriler yazarların 2010-2014 yılları arasında Iğdır ilinin farklı bölgelerinde yaptığı sistematik arazi gezileri, literatür verileri ve fotoğraf paylaşım sitelerinden elde edilmiştir. Tüm bu araştırmalar sonucunda elde edilen veriler ışığında bu kitaba 17 aileye ait toplam 41 kurbağa ve sürüngen türü, tanımlayıcı fotoğrafları ve dağılış bilgileri verilerek dahil edilmiştir. Bunlardan 5'i kuyruksuz kurbağa, 2'si kaplumbağa, 15'i kertenkele ve 19'u ise yılan türüdür. Genel okuyucu kitlesine ve fotoğrafçılara hitap edecek şekilde hazırlanan bu kitapta yer almayan detaylı sistematik araştırmalara ve türlerin pul-plak özelliklerine bir kısmı kaynaklarda da listelenen ilgili literatürden ulaşılabilir.

Ayrıca, Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN), Avrupa Yaban Hayatı ve Doğal Alanlarının Korunmasına Yönelik Bern Sözleşmesi ve Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES) ışığında türlerin koruma durumları belirtilmiştir.

IUCN kırmızı listesi güncel verilerine göre Iğdır ilinde bulunan kurbağa ve sürüngen türlerinden ikisi Kritik Tehlikede (CR), biri Hassas (VU), ikisi Neredeyse Tehdit Altında (NT), 34'ü Asgari Endişe (LC) ve ikisi ise Değerlendirme Dışı (NE) kategorisindedir. CITES kapsamında korunan iki tür bulunmaktadır, Bern Sözleşmesi'ne göre ise 13 tür Ek II kapsamında (sıkı koruma altında) ve diğer tüm türler de Ek III kapsamında koruma altındadır. Bulundurduğu nesli tehdit altındaki türleri ile Iğdır ilinin kurbağa ve sürüngenlerine yönelik koruma biyolojisi çalışmalarının yapılması, ülkemiz doğal mirasının gelecek nesillere aktarılması bakımından önem arz etmektedir.

INTRODUCTION

Türkiye is one of the richest countries in Europe and the Middle East in terms of biological diversity. Each of its seven geographical regions exhibits distinct climatic conditions and unique fauna characteristics. Each of these regions hosts several different ecological areas with their own endemic species and natural ecosystems. This richness is reflected in the biodiversity of amphibians and reptiles, as well as in other animal groups and plants.

Located in the Eastern Anatolia Region of Türkiye, Iğdır Province showcases microclimatic features due to its geological and geographical characteristics, soil structure, and climatic conditions. These features stem from the special geographical significance of Iğdır, which is situated in the transitional zone between the Caucasus and Anatolia in Eastern Anatolia and encompasses the Aras Basin, an important migration route for migratory birds. Additionally, the province contains an important part of Mount Ararat within its borders.

The geographical structure of Iğdır Province, being distant from the sea and surrounded by mountainous areas, results in a unique climate. This climate results in microclimatic variations specific to the region, owing to the elevation differences ranging from 600 to 5000 meters. Consequently, Iğdır Province possesses rich flora and fauna in terms of biological diversity.

Iğdır Province's unique geographical location is considered a significant resource in terms of the biodiversity. Therefore, conducting more detailed studies and documentation of the ecosystems and biological diversity in this region could make a substantial contribution to scientific research and conservation efforts.

Iğdır Province and its surroundings have been studied by various naturalists since the late 1800s. In a recent book titled *Amphibians and Reptiles of Mount Ararat*, published by the authors of this book in 2023, only the species in the restricted area within the borders of Mount Ararat National Park were mentioned, and species observed in other regions of Iğdır Province were not included. Moreover, the aforementioned book also includes some species recorded from outside the borders of Iğdır Province. Therefore, a work encompassing all amphibian and reptile species distributed in all the regions of Iğdır Province, rather than just within the boundaries of Mount Ararat National Park, would be beneficial in representing the entire biodiversity of the province.

The data used in the preparation of this book were obtained through systematic field trips conducted by the authors in the province of Iğdır between 2010 and 2014 as well as from literature sources and photo-sharing websites. Based on the data obtained from these research efforts, a total of 41 amphibian and reptile species from 17 families are presented in this book with their descriptive photographs and distribution information. Among them, five are frogs, two are turtles, 15 are lizards, and 19 are snakes. Since the book is designed as a nature guide for a general readership, it does not delve into detailed systematic studies or taxonomic (pholidosis) characteristics. More in-depth information can be accessed in relevant publications, some of which are also listed in the references.

Additionally, the conservation status of species is noted in accordance with the criteria of the International Union for Conservation of Nature (IUCN), the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, and the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES).

According to the IUCN Red List criteria, of the amphibian and reptile species identified in Iğdır Province, two are listed as Critically Endangered (CR), one as Vulnerable (VU), two as Near Threatened (NT), 34 as Least Concern (LC), and two as Not Evaluated (NE). Two species are protected under CITES while according to the Bern Convention, 13 species are under strict protection (Appendix II), and all other species are protected with Appendix III. These findings underscore the significance of Iğdır Province in terms of amphibian and reptile biodiversity and the necessity of their conservation in order to preserve Türkiye's natural heritage for future generations.

Tablo 1. Iğdır ilinde yaşayan kurbağa ve sürüngen türlerinin listesi.

Table 1. List of amphibian and reptile species inhabiting Iğdır Province.

Sınıf / Classis	Takım / Ordo	Aile / Family	Tür / Species	
Amphibia	Anura	Bufo	<i>Bufo viridis</i>	
		Hyla	<i>Hyla savignyi</i>	
		Pelobatidae	<i>Pelobates syriacus</i>	
		Rana	<i>Pelophylax ridibundus</i> <i>Rana macrocnemis</i>	
Reptilia	Testudines	Geoemydidae	<i>Mauremys caspica</i>	
		Testudinidae	<i>Testudo graeca</i>	
	Squamata: Sauria	Agamidae	<i>Laudakia caucasia</i>	
			<i>Phrynocephalus horvathi</i>	
			Anguillidae	<i>Pseudopus apodus</i>
			Gekkonidae	<i>Mediodactylus kotschyi</i> s.l.
		Lacertidae	<i>Darevskia raddei</i>	
			<i>Darevskia valentini</i>	
			<i>Eremias pleskei</i>	
			<i>Eremias strauchi</i>	
			<i>Lacerta media</i>	
			<i>Lacerta strigata</i>	
			<i>Ophisops elegans</i>	
		<i>Parvilacerta parva</i>		
		Scincidae	<i>Eumeces schneiderii</i>	
	<i>Heremites auratus</i>			
	<i>Heremites septemtaeniatus</i>			
	Squamata: Ophidia	Boidae	<i>Eryx jaculus</i>	
		Colubridae	<i>Dolichophis schmidtii</i>	
			<i>Eirenis collaris</i>	
			<i>Eirenis modestus</i>	
			<i>Eirenis punctatolineatus</i>	
			<i>Elaphe urartica</i>	
<i>Elaphe dione</i>				
<i>Hemorrhois ravergieri</i>				
<i>Platyceps najadum</i>				
<i>Telescopus fallax</i>				
<i>Zamenis hohenackeri</i>				
<i>Zamenis longissimus</i>				
Psammophiidae		<i>Malpolon insignitus</i>		
Natricidae		<i>Natrix natrix</i>		
		<i>Natrix tessellata</i>		
Typhlopidae		<i>Xerotyphlops vermicularis</i>		
Viperidae	<i>Montivipera raddei</i>			
	<i>Macrovipera lebetina</i>			
	<i>Vipera renardi erivanensis</i>			

Iğdır'ın Kurbağaları
(Sınıf: Amphibia)

Amphibians of Iğdır
(Class: Amphibia)

KURBAĞALAR (SINIF: AMPHIBIA)

Amfibi, iki taraflı (hem kara hemde suda) yaşayışı olanlar anlamındadır (amphi: iki taraflı, bios: yaşam). Bir omurgalı hayvan sınıfı olan amfibiler, karasal yaşama uyum sağlamış olsalar da hala suya bağımlılıkları devam etmektedir. Türkçe’de kurbağalar (veya son zamanlarda bazı kaynaklarda çiftyaşarlar, iki yaşamlılar) olarak isimlendirilen amfibiler, hayat döngüsünün bir bölümünde yine tatlı su kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. Amfibilerin derilerini örten pul veya kıl gibi yapılar yoktur yani derileri çıplaktır ve salgı bezleri sayesinde nemlidir. Yumurtada gelişimini tamamlayan embriyo iribaş halinde suyun içinde yaşamını sürdürür ve başkalaşım (metamorfoz) geçirek ergin görünümünde yavru bireye dönüşür. Erginler temelde etçildir (karnivor). Genel olarak tatlı su kaynaklarında yaşarlar. Amfibilerin günümüzde yaşayan ve morfolojik olarak farklılık gösteren üç grubu vardır: Kuyruksuz kurbağalar (Anura), semenderler veya kuyruklu kurbağalar (Urodela) ve ilk bakışta bir solucanı veya yılanı andıran bacaksız kurbağalar (Apoda, sösiyenler olarak adlandırılır).

Bu gruplardan Türkiye’de (kuyruksuz) kurbağalar (Anura) ve semenderler (Urodela) bulunmaktadır. Semenderlerin bir kısmı tamamen karasal hayata adapte olmuştur. Çoğu semender türü ise üreme için suya ihtiyaç duyar. Kuyruksuz kurbağalar da genel olarak üremek için suya ihtiyaç duyar. Amfibiler soğukkanlı veya değişkenkanlı (poikiloterm, ektoterm) canlılar olup mevsim açısından uygun olmayan zamanları yarık, çatlak, taş altı, su altı, toprak altı gibi yerlerde hibernasyon (kış uykusu) halinde geçirirler. Sayı değişebilmekle birlikte Türkiye’de 17’si semender (Salamandridae ailesi) ve 17’si kuyruksuz kurbağa (altı farklı aile) olmak üzere 34 amfibi türünün yaşadığı söylenebilir.

Günümüze kadar yapılan çalışmalara göre Iğdır İli’nde dört aile içerisinde beş amfibi türünün dağılışı gösterdiği tespit edilmiştir. Iğdır İli’nde dağılışı gösteren amfibi türleri arasında endemik bir tür bulunmamaktadır. IUCN Kırmızı Listesine göre beş tür de “LC” kategorisinde bulunmaktayken BERN Sözleşmesine göre iki tür Ek-II listesinde ve üç tür Ek-III listesinde yer almaktadır.

AMPHIBIANS (CLASS: AMPHIBIA)

The term “Amphibians” derives from the Greek words “amphi,” meaning “both sides,” (both land and water) and “bios,” meaning “life.” Although amphibians, one of the classes of vertebrate animals, have adapted to terrestrial life, they still maintain their dependence on water. During some stages of their life cycle, they require freshwater sources. Amphibians lack structures like scales or hair on their skin, which means that their skin is bare and contains numerous glands that help keep it moist. They typically undergo metamorphosis after embryo development in eggs, transforming from a larval form (tadpole) into a juvenile with an adult appearance. Adults are carnivorous. They generally live in freshwater habitats. Amphibians encompass three distinct extant types that exhibit markedly different appearances and morphological characteristics: Frogs and toads (Anura), salamanders and newts (Urodela), and legless caecilians (Apoda), which initially resemble snakes or worms.

In Türkiye, two amphibian groups are found: salamanders and newts (Urodela) and frogs and toads (Anura). Some salamanders have fully adapted to terrestrial life. However, most salamander species typically rely on water for reproduction. Frogs and toads also require water for breeding. Amphibians are ectothermic/poikilothermic (cold-blooded) animals and spend the unfavorable seasons in hibernation in various shelters such as crevices, cracks, under rocks, underwater, or underground. Although the number may vary, it can be stated that 34 amphibian species occur in Türkiye (17 salamanders and 17 frogs and toads). While all the salamanders in Türkiye belong to a single family (Salamandridae), frogs and toads are classified into six families taxonomically.

Based on the previous studies, five amphibian species belonging to four families have been recorded in Iğdır Province. None of these species are endemic to Türkiye. According to the IUCN Red List, all five species are categorized as “LC” (Least Concern), and two species are listed in Appendix II whereas three species are listed in Appendix III according to the Bern Convention.

***Bufo viridis* (Laurenti, 1768)**
Gece Kurbağası (Green Toad)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Anadolu'da oldukça yaygındır. Ayrıca Avrupa'dan Rusya'ya doğru da yayılış vardır.

Distribution: From Europe, towards Russia and also it is a common species in Anatolia.

Hyla savignyi Audouin, 1827
Yeşil Kurbağa (Middle East Tree Frog)

Dağılışı: Gürcistan'dan Azerbaycan, Türkiye ve Kıbrıs'a Ortadoğu'da Mısır, İran, Irak, İsrail, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan, Suriye ve Yemen.

Distribution: From Georgia to Azerbaijan, Türkiye and Cyprus, in the Middle East inhabiting Egypt, Iran, Iraq, Israel, Jordan, Lebanon, Saudi Arabia, Syria, and Yemen.

Pelobates syriacus Boettger, 1889
Toprak Kurbağası (Eastern Spadefoot)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Balkanlar, Yunanistan, Türkiye, Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Rusya, İran, İsrail, Lübnan ve Suriye.

Distribution: From the Balkans, Greece, and Türkiye to Armenia, Azerbaijan, Georgia, Russia, Iran, Israel, Lebanon, and Syria.

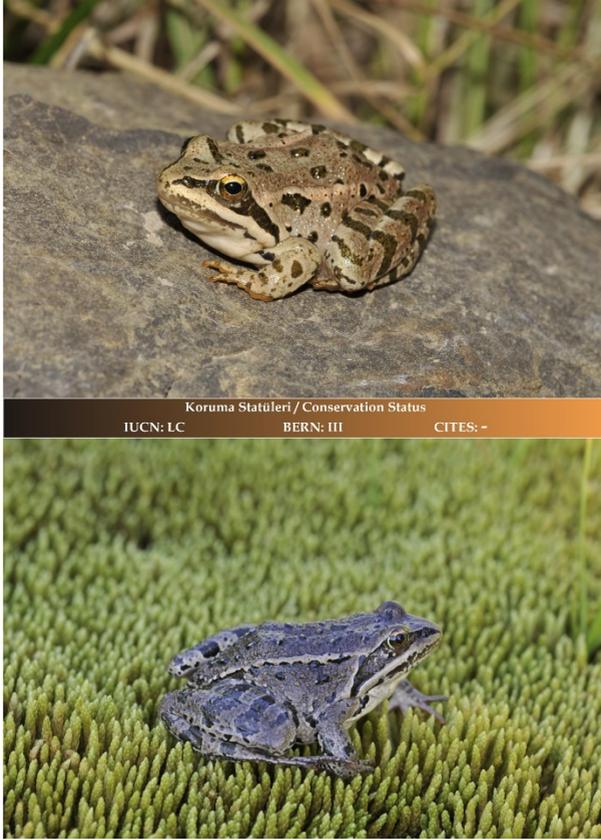
Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771)
Ova Kurbağası (Marsh Frog)

Dağılış: Avrupa'dan batı Asya'ya kadar geniş bir yayılışı vardır.

Distribution: From Europe to western Asia, widely distributed species.

Rana macrocnemis Boulenger, 1885
Yayla Kurbağası, Uludađ Kurbağası (Long-legged Wood Frog)

Dağılışı: Bu tür, Kafkas Dağlarında ve Anadolu'nun büyük bir kısmında yaygın olarak bulunur. Deniz seviyesinden 3.000 metre yüksekliğe kadar olan bir rakım aralığına sahiptir.

Distribution: This species is widely distributed in the Caucasus Mountains and over a significant portion of Anatolia, Türkiye. It exhibits an altitudinal range from sea level up to 3000 m.

Iğdır'ın Sürüngenleri
(Sınıf: Reptilia)

Reptiles of Iğdır
(Class: Reptilia)

SÜRÜNGENLER (SINIF: REPTILIA)

Bir omurgalı hayvan sınıfı olan sürüngenler (Reptilia) altı grupta incelenir: kalakbaşılar (Rhynchocephalia), kaplumbağalar (Chelonia, Testudinata), timsahlar (Crocodylia), kertenkeleler (Sauria), kör kertenkeleler (Amphisbaenia) ve yılanlar (Ophidia). Sürüngenler, omurgalıların Tetrapoda (dört üyeliler) üst sınıfına dahil olmasına rağmen yılanlarda ve bazı kertenkelelerde gözle görünür bacak bulunmaz. Genellikle dışarı yumurta bırakarak üreyen (ovipar) sürüngenlerin bazıları yavrularını canlı doğurur (ovovivipar). Sürüngen türlerinin çoğu etçildir. Besinlerini larva, böcekler, solucan, balık ve yumurtaları, kuşlar ve yumurtaları, kemiriciler gibi çeşitli hayvanlar oluşturur. Hatta bazıları türdeşlerini de besin olarak tüketebilirler. Kara kaplumbağaları gibi bazı türler ise bitkilerle beslenirler. Başlıca avcıları kuş türleri, sansar, tilki, porsuk, kirpi, gibi memeli hayvanlar ve bazı türdeşleridir.

Sayısı değişebilmekle birlikte Türkiye’de kaplumbağa, kertenkele, kör kertenkele ve yılanlara dahil olmak üzere 139 sürüngen türü yaşamaktadır. Sürüngenler de amfibiler gibi soğukkanlı veya değişkenkanlı (poikiloterm, ektoterm) canlılar olup mevsim açısından uygun olmayan zamanları yarık, çatlak, taş altı, toprak altı gibi yerlerde hibernasyon (kış uykusu) halinde geçirirler.

Günümüze kadar yapılan çalışmalara göre Iğdır ilinde 13 aile içerisinde 36 sürüngen türünün dağılışı gösterdiği tespit edilmiştir. Bunların arasında endemik bir tür bulunmamaktadır. IUCN Kırmızı Listesine göre iki tür “CR,” bir tür “VU,” iki tür “NT,” 29 tür “LC” ve 2 tür ise “NE” kategorisinde yer almaktadır. Bern Sözleşmesine göre; 11 tür Ek II listesinde bulunurken 25 tür ise Ek III listelerinde yer almaktadır. CITES Sözleşmesine göre iki tür koruma altındadır (Ek II).

REPTILES (CLASS: REPTILIA)

The reptiles, a class of vertebrate animals, comprise six groups: tuataras (Rhynchocephalia), tortoises and turtles (Chelonia/Testudinata), crocodiles (Crocodylia), lizards (Sauria), worm lizards (Amphisbaenia), and snakes (Ophidia). Although reptiles are classified within the Tetrapoda superclass of vertebrates, snakes and some lizards lack apparent limbs. While reptiles are generally oviparous, laying their eggs outside the body, some species give birth to live young (ovoviviparous). The majority of reptiles are carnivorous. They prey on various animals such as larvae, insects, worms, fish and their eggs, birds and their eggs, and rodents, and cannibalistic behaviors may be observed. Some reptile species, such as tortoises, feed on plants (i.e., they are herbivorous). Their main predators include certain birds, as well as mammals like martens, foxes, badgers, hedgehogs, and dogs, and sometimes even their own species.

Although the number may change, there are currently 139 species of reptiles occurring in Türkiye, belonging to the groups of turtles, lizards, worm lizards, and snakes. Like amphibians, reptiles are also ectothermic/poikilothermic (cold-blooded) animals and spend the unfavorable seasons in hibernation in various shelters such as crevices, cracks, under rocks, or underground.

Based on the previous studies, 36 reptile species belonging to 13 families have been recorded in Iğdır Province, and none of them are endemic to Türkiye. According to the IUCN Red List, two species are categorized as “CR” (Critically Endangered), one species as “VU” (Vulnerable), two species as “NT” (Near Threatened), 29 species as “LC” (Least Concern), and two species are listed as “NE” (Not Evaluated). According to the Bern Convention, 11 species are listed in Appendix II, while 25 species are included in Appendix III. Two species are protected under the CITES convention (Appendix II).

Mauremys caspica (Gmelin, 1774)
Hazar izgili Kaplumbaęası (Caspian Turtle)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: NE BERN: II CITES: -

Dağılış: Türkiye, İnan, Suriye ve Asya'nın batısı ile Afrika'nın kuzeydoğusuna kadar dağılış gösterir.

Distribution: Ranges from Türkiye to Iran, Syria and western Asia, and northeast Africa.

Testudo graeca Linnaeus, 1758
Tosbaĝa (Spur-thighed Tortoise)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: VU BERN: II CITES: II

Daĝılış: Rusya'dan Türkiye, İran, Irak ve Suriye'ye ve Fas'a doğru Akdeniz kıyıları boyunca daĝılış gösterir.

Distribution: From Russia to Türkiye, Iran, Iraq, Syria, and towards Morocco along the Mediterranean coast.

Lladakia caucasia (Eichwald, 1831)
Kafkas Keleri (Caucasian Rock Agama)

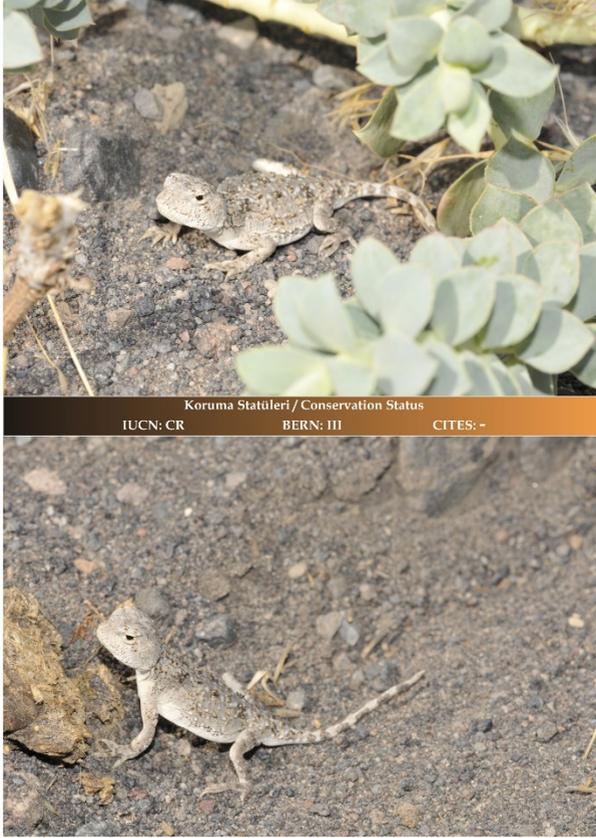
Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: -

Dağılışı: Özellikle Kafkaslarda dağılışı gösterir. Türkiye’de ise Doğu Anadolu Bölgesinde bulunur.

Distribution: From eastern Anatolia, Türkiye to the Caucasus.

Phrynocephalus horvathi von Mehely, 1894
Topbař Keler (Toad Agama)

Dağılış: Türkiye, Ermenistan ve Azerbaycan.

Distribution: Türkiye, Armenia, and Azerbaijan.

Pseudopus apodus (Pallas, 1775)
Oluklu Kertenkele (European Glass Lizard)

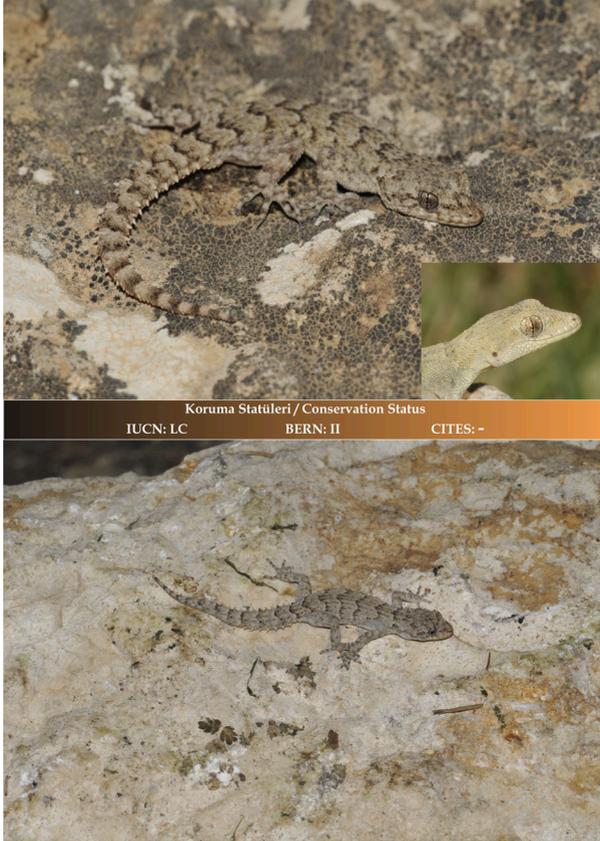
Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Dağılımı Balkanlar'dan başlayarak Türkiye ve Ortadoğu'ya ve Kafkaslar bölgesinden Orta Asya'ya kadar uzanır.

Distribution: From the Balkans to Türkiye and the Middle East, and from the Caucasus to central Asia.

***Mediodactylus kotschy* s.l. (Steindachner, 1870)**
İnce Parmaklı Keler (Kotschy's Gecko)

Dağılışı: Türkiye'nin farklı bölgelerini de içererek Orta Doğu'nun özellikle kıyı kesimlerinde dağılışı göstermektedir. Avrupa'da bulunan bir grubu da vardır. Doğu Anadolu'daki popülasyonların durumu belirsiz olduğundan geniş anlamda (*sensu lato-s.l.*) *M. kotschy* olarak ele alınmıştır.

Distribution: It is distributed especially in the coastal areas of the Middle East region, including different parts of Türkiye. One of its lineages also occurs in Europe. Since the status of the populations in eastern Anatolia is unclear, it is treated as *M. kotschy* in the broad sense (*sensu lato-s.l.*).

Darevskia raddei (Boettger, 1892)
Radde Kertenkelesi (Radde's Lizard)

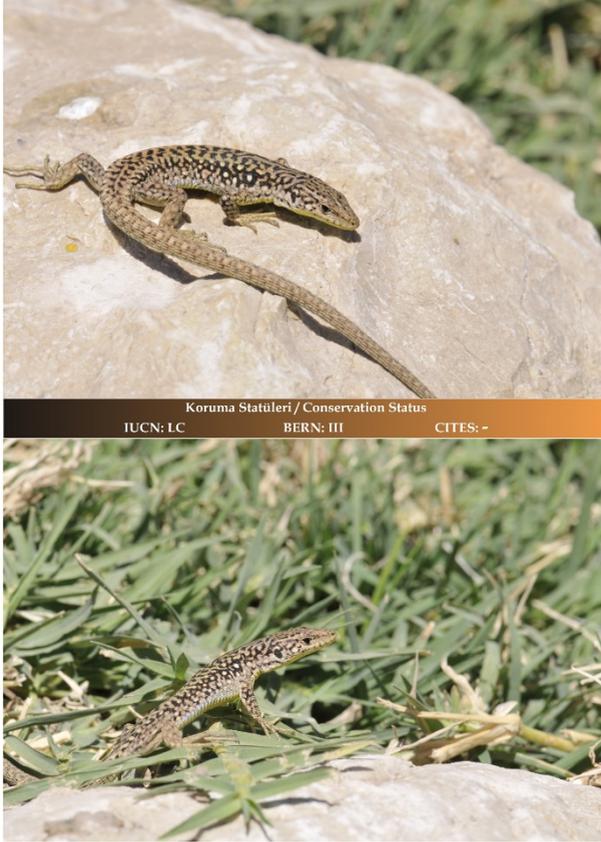
Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: -

Dağılış: Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, İran ve Türkiye.

Distribution: Armenia, Azerbaijan, Georgia, Iran, and Türkiye.

Darevskia valentini (Boettger, 1892)
Valentin Kertenkelesi (Valentin's Lizard)

Dağılışı: Türkiye'den Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan ve İran'dan bilinir.

Distribution: From Türkiye, to Georgia, Azerbaijan, Armenia, and Iran.

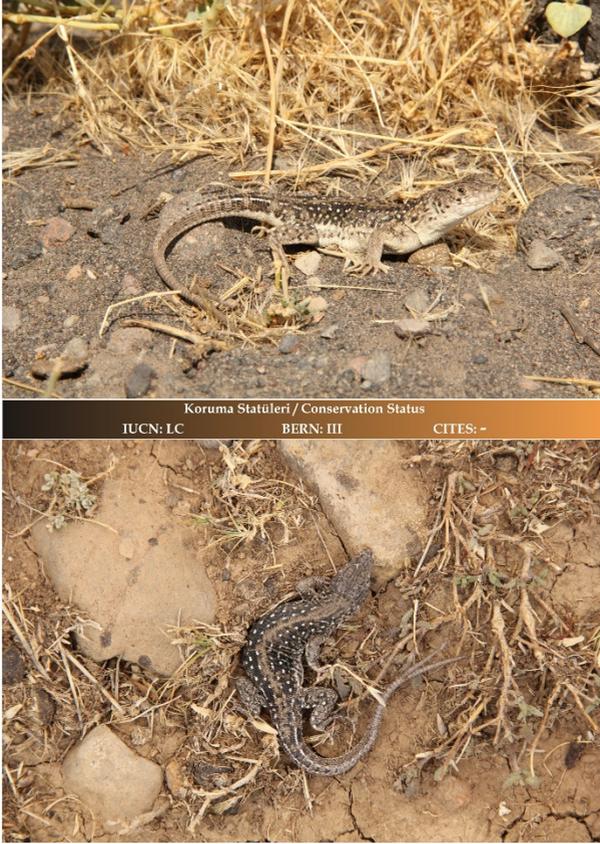
Eremias pleskei Bedriaga, 1905
Aras Kertenkelesi (Pleske's Racerunner)

Dağılı: Türkiye’de Ağrı ve Iğdır (Ağrı Dağı çevresi), Ermenistan, Azerbaycan ve İran’ın kuzeybatısı.

Distribution: Ağrı and Iğdır Provinces of Türkiye (on the slopes of Mount Ararat), Armenia, Azerbaijan, and Northwestern parts of Iran.

Eremias strauchi Kessler, 1878
Step Kertenkelesi (Strauch's Racerunner)

Yayılışı: Türkiye'nin doğusu, Ermenistan, Azerbaycan, Türkmenistan ve İran.

Distribution: Eastern Türkiye, Armenia, Azerbaijan, Turkmenistan, and Iran.

Lacerta media Lantz & Cyrén, 1920
Doğu Yeşil Kertenkelesi (Medium Lizard, Three-lined Lizard)

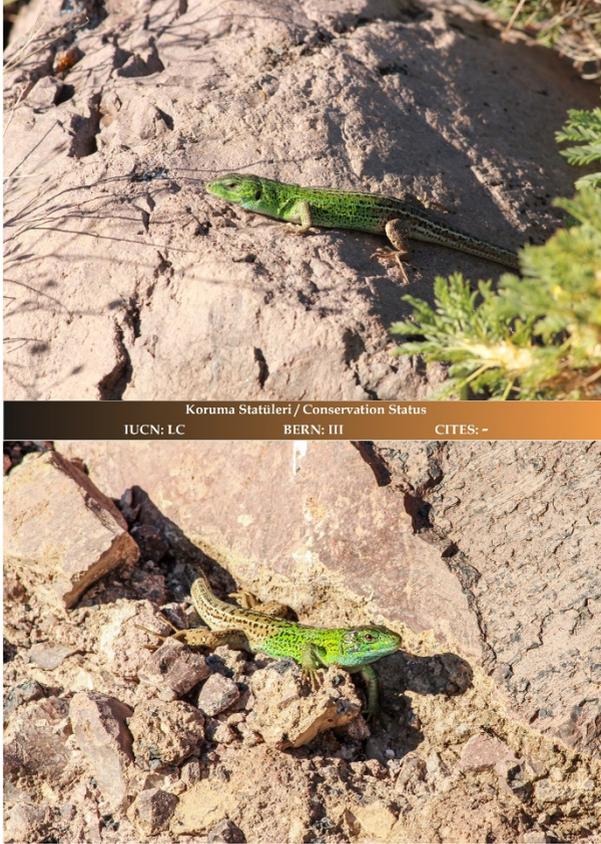

Dağılış: Kafkaslar, Türkiye, İnan, Irak, Suriye, İsrail, Ürdün ve Lübnan.

Distribution: The Caucasus, Türkiye, İnan, Iraq, Syria, Israel, Jordan, and Lebanon.

Lacerta strigata Eichwald, 1831

Çizgili Yeşil Kertenkele (Caspian Green Lizard, Striated Lizard)

Dağılışı: Türkiye'nin kuzeydoğusundan Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, Türkmenistan ve İran'a kadar bulunmaktadır.

Distribution: From northeastern parts of Türkiye to Georgia, Azerbaijan, Armenia, Turkmenistan, and Iran.

Ophisops elegans Ménétries, 1832
Yılan Gözlü Kertenkele (Snake-eyed Lizard)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılış: Türkiye'nin tamamında ve Asya'da dağılış gösterir.

Distribution: It is distributed throughout Türkiye and in Asia.

Parvilacerta parva (Boulenger, 1887)
Cüce Kertenkele (Dwarf Lizard)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Orta ve Doğu Anadolu ve Ermenistan.

Distribution: Central and Eastern Anatolia, and Armenia.

Eumeces schneiderii (Daudin, 1802)
Sarı Kertenkele, Keçemen (Berber Skink, Schneider's Skink)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: -

Dağılışı: Anadolu, Kıbrıs, Kuzey Afrika'dan Asya'ya kadar uzanır.

Distribution: From Anatolia, Cyprus, and north Africa to Asia.

Heremites auratus (Linnaeus, 1758)
Tık naz Kertenkele (Golden Grass Mabuya)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: -

Dağılışı: Yunan adaları, Türkiye ve Orta Doğu bölgesinin kuzey tarafında bulunur.

Distribution: From Greek islands and Türkiye to northern parts of the Middle East.

Heremites septemtaeniatus (Reuss, 1834)
Noktalı Tıknaz Kertenkele (Golden Grass Mabuya)

Dağılışı: Türkiye'nin doğusundan batı Asya ve Orta Doğu bölgesine doğru yayılır.

Distribution: From eastern Türkiye to west Asia and the Middle East.

Eryx jaculus (Linnaeus, 1758)
Mahmuzlu Yılan, İki Başlı Yılan (Javelin Sand Boa, Sand Boa)

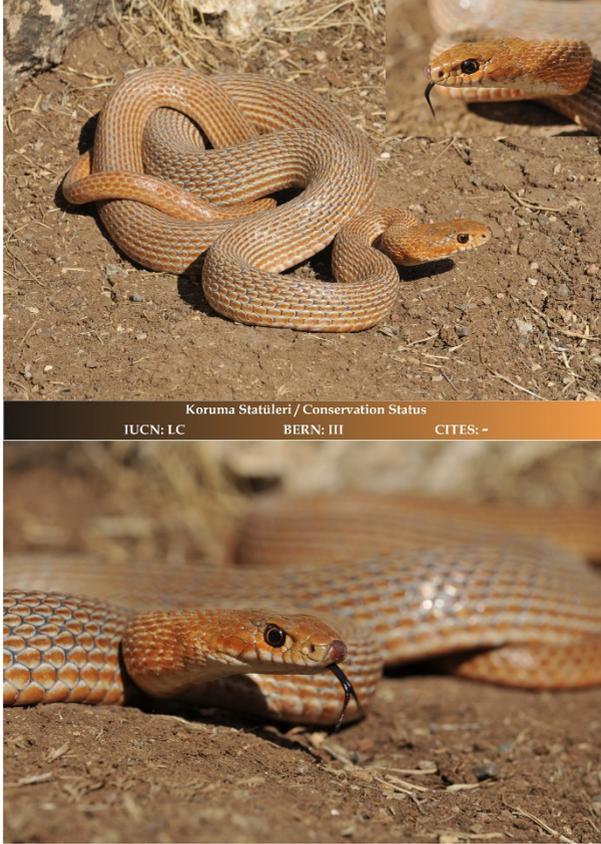
Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: II-

Dağılışı: Balkanlar, Yunanistan, Türkiye, Kafkaslar, Orta Doğu'dan Fas'a.

Distribution: From the Balkans, Greece, Türkiye, to the Caucasus, the Middle East to Morocco.

Dolichophis schmidtii (Nikolsky, 1909)
Kırmızı Yılan (Red-Bellied Racer, Schmidt's Whip Snake)

Dağılışı: Orta ve Doğu Anadolu'da bulunur. Ayrıca Kafkaslarda ve Orta Doğuda da dağılışı gösterir.

Distribution: From central and eastern Anatolia to the Caucasian and the Middle East Regions.

Eirenis collaris (Ménétriés, 1832)
Yakalı Yılan (Collared Dwarf Snake)

Koruma Statüleri / Conservation Status

IUCN: LC

BERN: III

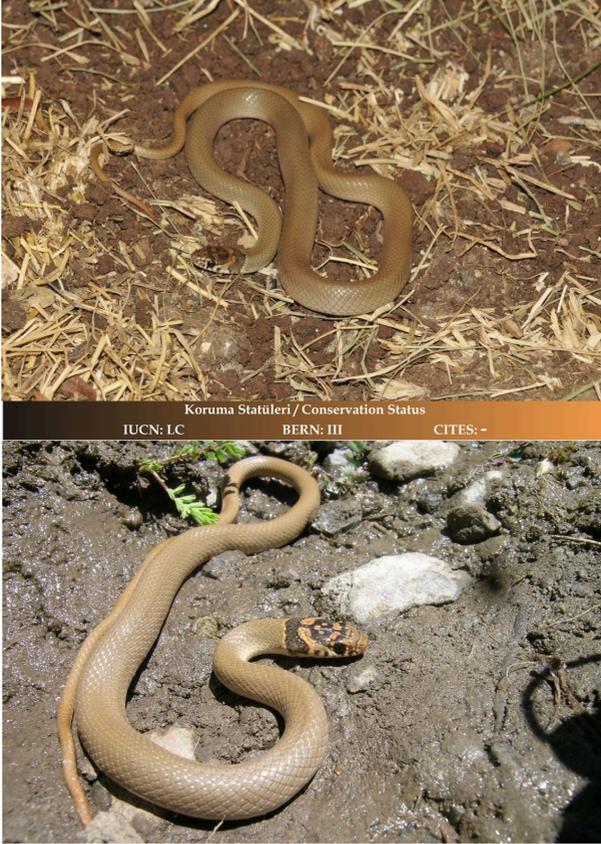
CITES: -

Dağılışı: Türkiye'nin doğusu, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Rusya, kuzey Irak ve İran.

Distribution: Eastern Türkiye, Georgia, Armenia, Azerbaijan, Russia, northern Iraq, and Iran.

Eirenis modestus (Martin, 1838)
Uysal Yılan (Ring-Headed Dwarf Snake)

Dağılış: Yunanistan adaları ve Trakya bölgesi, Türkiye, İran, Ermenistan, Gürcistan'ın doğusu, Azerbaycan'ın güneyi, Rusya'nın güneyi (Dağıstan).

Distribution: Greek islands, Thrace, Türkiye, İran, Armenia, east Georgia, South Azerbaijan, southern Russia (Dagestan).

Eirenis punctatolineatus (Boettger, 1892)
Van Yılanı (Dotted Dwarf Snake)

Koruma Statüleri / Conservation Status

IUCN: LC

BERN: III

CITES: -

Dağılışı: Türkiye'nin doğusundan İran, Irak, Ermenistan ve Azerbaycan'a kadar.

Distribution: From eastern Türkiye to Iran, Iraq, Armenia, Azerbaijan.

Elaphe urartica Jablonski et al., 2019
Urartu Yılanı (Blotched Ratsnake)

Dağılışı: Doğu Anadolu ve Kafkasya.

Distribution: Eastern Anatolia and the Caucasus.

Elaphe dione (Pallas, 1773)
Aras Yılanı (Steppe Ratsnake)

IUCN: LC – BERN: III – CITES: -

Türün İğdır ilinden kaydedilen fotoğrafı için: Garzoni & Geniez (2004)
For the photograph of the İğdır specimen: Garzoni & Geniez (2004)

Dağılışı: Ülkemizden şimdilik sadece İğdır ilinden (Yaycı Köyünün 2-3 km güneybatısı) bir kayıt mevcuttur. Kore ve Güneydoğu Rusya'dan Güneydoğu Avrupa'nın en uç noktalarına kadar uzanan geniş bir alanda görülür. Batı Paleartik bölgesinde Rusya'nın batısı ve Kazakistan'da (güneydoğu kesiminde, alt Ural ve Volga vadileri boyunca), Kafkaslar'da, Azerbaycan'da, doğu Gürcistan'da, Ermenistan'da (Erivan yakınları) ve Ukrayna'da bilinmektedir.

Distribution: To date, there is only one record from İğdır Province in Türkiye (2-3 km southwest of Yaycı Village). It is a widespread colubrid snake found from Korea and southeastern Russia to southeastern Europe. In the Western Palearctic region, it is known from western Russia and Kazakhstan (southeastern area, along the lower Ural and Volga valleys), the Caucasus, Azerbaijan, eastern Georgia, Armenia (close to Yerevan), and Ukraine.

Hemorrhois ravergieri (Ménétries, 1832)
Kocabaş Yılan (Spotted Whip Snake, Variegated Racer)

Koruma Statüleri / Conservation Status

IUCN: LC

BERN: III

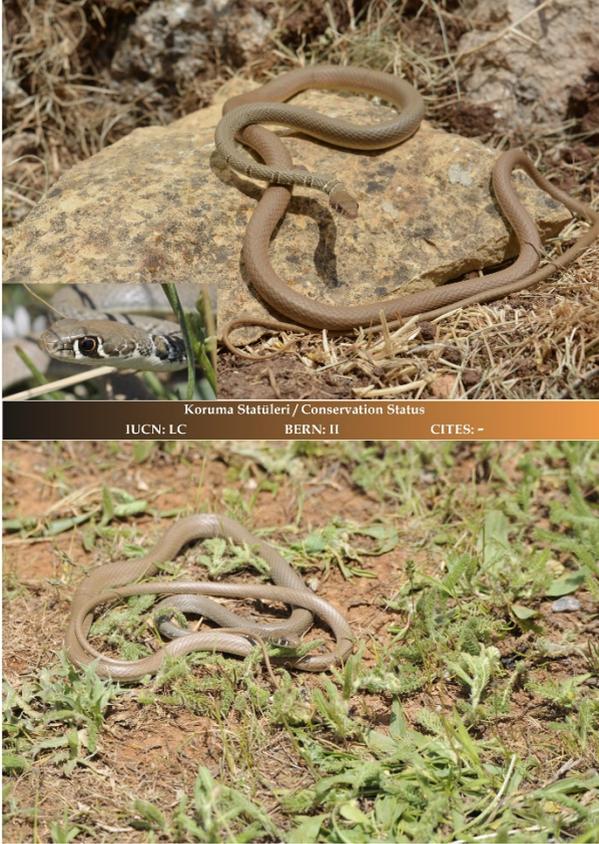
CITES: -

Dağılışı: Doğu Anadolu'dan Kafkaslara, Orta-Yakın Doğuya ve kuzeybatı Çin'e kadar yayılır.

Distribution: From eastern Anatolia to the Caucasus, the Middle-Near and northwestern China.

Platyceps najadum (Eichwald, 1831)
Ok Yılanı (Dahl's Whip Snake)

Dağılış: Balkanların güneyi, Yunanistan, Kıbrıs, Türkiye, Lübnan, Suriye, Irak, Azerbaycan, İran, Türkmenistan ve Rusya'nın güney bölgeleri.

Distribution: Southern Balkans, Greece, Cyprus, Türkiye, Lebanon, Syria, Iraq, Azerbaijan, Iran, Turkmenistan, southern parts of Russia.

Zamenis hohenackeri (Strauch, 1873)
Kafkas Yılanı (Caucasian Rat Snake)

Dağılışı: Türkiye'den, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Kafkaslar, Suriye, Irak, İran'ın kuzeyi ve Lübnan'a kadar yayılır.

Distribution: From Türkiye to Azerbaijan, Armenia, Georgia, Caucasus, Syria, Iraq, northern Iran, and Lebanon.

Zamenis longissimus (Laurenti, 1768)
Eskülap Yılanı (Aesculapian Ratsnake, Aesculapian Snake)

Dağılışı: Türkiye'nin kuzeyi, Trakya, Avrupa.

Distribution: Northern parts of Türkiye, Thrace, Europe.

Telescopus fallax Fleischmann, 1831
Kedi Göz lü Yılan (European Cat Snake)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Dağılışı güneydoğu Avrupa ve Türkiye'den Kafkaslar, güneybatı Asya ve Orta Doğu'ya kadar uzanır.

Distribution: From southeastern Europe and Türkiye to the Caucasus, southwestern Asia and the Middle East.

Malpolon insignitus (Geoffroy Saint-Hilaire, 1827)
Çukurbaşı Yılan (Eastern Montpellier Snake)

Dağılışı: Avrupa ve Türkiye'den Afrika, Ortadoğu'da Akdeniz kıyısı boyunca ve Kafkaslar'a kadar yayılış gösterir.

Distribution: From Europe and Türkiye to the Mediterranean coasts of Africa, the Middle East, and the Caucasus.

Natrix natrix (Linnaeus, 1758)
Küpelı Su Yılanı (Grass Snake)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: III CITES: -

Dağılışı: Avrupa'dan Rusya'ya ve Orta Asya'ya kadar geniş bir dağılışı vardır.

Distribution: From Europe to Russia and Central Asia.

Natrix tessellata (Laurenti, 1768)
Damalı Su Yılanı (Dice Snake, Tessellated Water Snake)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: LC BERN: II CITES: -

Dağılışı: Avrupa'dan Rusya, Orta Asya ve Orta Doğu'ya kadar yayılış gösterir.

Distribution: From Europe to Russia, Central Asia, and the Middle East.

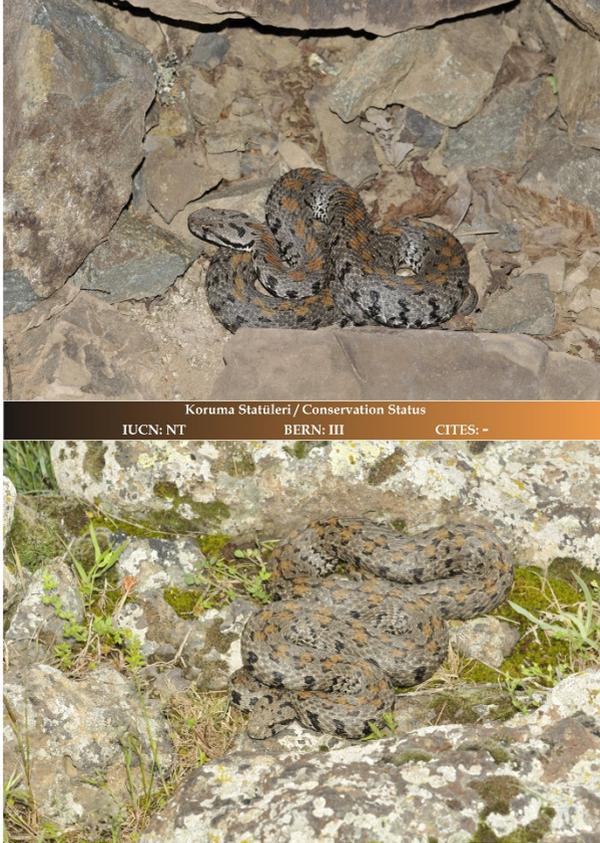
Xerotyphlops vermicularis (Merrem, 1820)
Kör Yılan (Eurasian Blind Snake, Worm Snake)

Dağılışı: Avrupa'dan Orta Doğu'ya kadar dağılışı vardır.

Distribution: From Europe to the Middle East.

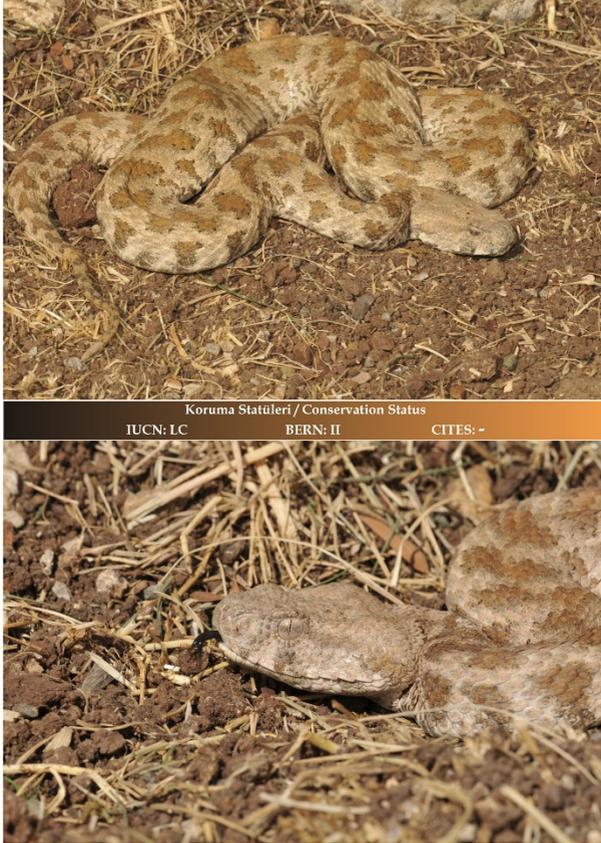
Montivipera raddei (Boettger, 1890)
Radde Engeređi (Radde's Rock Viper)

Dağılığ: Doğu Anadolu Bölgesi, Azerbaycan, Ermenistan, Irak ve İnan.

Distribution: From eastern Anatolia region, to Azerbaijan, Armenia, Iraq, and Iran.

Macrovipera lebetina (Linnaeus, 1758)
Koca Engerek (Blunt-Nosed Viper, Levantine Viper)

Dağılışı: Türkiye, Kıbrıs, Kuzey Afrika, Batı ve Orta Asya.

Distribution: From Türkiye and Cyprus to north Africa, west and central Asia.

***Vipera renardi* Christoph, 1861**
Küçük Engerek (Steppe Viper)

Koruma Statüleri / Conservation Status
IUCN: NT BERN: III CITES: -

Dağılışı: Güneydoğu Avrupa'dan, Orta Asya'ya doğru uzanır. Iğdır'da önceleri tür olarak ele alınan *Vipera renardi eriwanensis* alt türü bulunmaktadır.

Distribution: From southeastern Europe to Central Asia. *Vipera renardi eriwanensis* subspecies, which was considered a full species in the past, occurs in Iğdır.

KAYNAKLAR / REFERENCES

- Ayaz D, Çiçek K, Tok CV, Dinçaslan YE. 2011. A new record of *Eumeces schneideri* (Daudin, 1802) in Northeastern Anatolia, Türkiye. *Biharean Biologist*, 5(1): 78-79.
- Bahmani Z, Rastegar-Pouyani E, Rastegar-Pouyani N. 2017. The phylogenetic relationships and molecular systematics of scincid lizards of the genus *Heremites* (Sauria, Scincidae) in the Middle East based on mtDNA sequences. *Mitochondrial DNA Part A*, 29(6): 846–855.
- Baran İ, Avcı A, Kumlutaş Y, Olgun K, Ilgaz Ç. 2021. Türkiye Amfibi ve Sürüngenleri. Palme Yayınevi, Ankara.
- Baran İ, Kumlutaş Y, Tok CV, Ilgaz C, Kaska Y, Olgun K, Türkozan O, İret F. 2004. On two herpetological collections made in East Anatolia (Türkiye). *Herpetozoa*, 16(3/4): 99–114.
- Baran İ. 1977. Türkiye’de Anguidae familyası türlerinin taksonomisi (Zur Taxionomie der türkischen Anguidae). *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi, İzmir (Series B)*, 2: 145–153.
- Baran İ. 1980. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’nun kaplumbağa ve kertenkele faunası. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi, İzmir (Series B)*, 4: 203–219.
- Baran İ. Atatürk MK. 1998. Türkiye Herpetofaunası (Kurbağa ve Sürüngenler). Çevre Bakanlığı, ISBN 975-7347-37-X, Ankara.
- Başoğlu M, Baran İ. 1977. Türkiye Sürüngenleri Kısım I. Kaplumbağa ve Kertenkeleler. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi No: 76, İzmir.*
- Başoğlu M, Baran İ. 1980. Türkiye Sürüngenleri Kısım II. Yılanlar, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi No: 81, İzmir.*
- Başoğlu M. 1945. Türkiye için yeni olan üç Lacertidae türü (Three species of Lacertidae, new for Türkiye). *İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası, İstanbul (Series B)*, 10: 68–77.
- Boettger O. 1899. Reptilia et Batrachia. In: *Die Sammlungen des Kaukasischen Museums*. Editor, Radde G. *Museum Caucasicum*, Band I. Zoologie. Typographie der Kanzelei des Landescheffs, Tiflis, Georgia. 286 p.
- Budak A, Göçmen B. 2008. Herpetoloji. *Ege Üniversitesi Yayınları, Fen Fakültesi Yayın No. 194, İzmir.*
- Çiçek K, Kumaş M, Ayaz D, Tok CV. 2012. Preliminary data on the age structure of *Phrynocephalus horvathi* in Mount Ararat (Northeastern Anatolia, Turkey). *Biharean Biologist*, 6(2): 112–115.

- Clark RJ, Clark ED. 1973. Report on a collection of amphibians and reptiles from Turkey. Occasional Papers of the California Academy of Sciences, 104: 1–62.
- Daszak P, Cawthraw S. 1991. A review of the reptiles and amphibians of Turkey, including a literature survey and species checklist. British Herpetological Society Bulletin, 36: 14–26.
- Eiselt J, Baran İ. 1970. Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei: Viperidae. Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, 74: 357–369.
- Eiselt J, Spitzenberger F. 1967. Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei: Testudines. Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, 70: 357–378.
- Flärdh B. 1983. Herpetofaunan på Mount Ararat. Snoken, 13(2): 31–38.
- Franzen M, Heckes U. 1999. *Eremias suphani* Başoğlu & Hellmich, 1968 und *Eremias strauchi* Kessler, 1878 in der östlichen Türkei: Diagnostische Merkmale, Verbreitung und Lebensräume (Sauria: Lacertidae). Salamandra, 35(4): 255–266.
- Garzoni J, Geniez F. 2004. *Elaphe dione* (Pallas, 1773), a snake taxon new to the Turkish herpetofauna. Herpetozoa, 16 (3/4): 174–175.
- Göçmen B, Atatür MK. 2019. Kuzey Kıbrıs’ın Amfibi ve Sürüngenleri “Fauna” (Amphibians and Reptiles of North Cyprus “Fauna”) (1st ed). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: K. K. T. C. Turizm ve Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Dairesi.
- Gül Ç. 2011. Corrigenda to the short note ‘The herpetofauna of the east Turkish province of Iğdır’ by M. Tosunoğlu, Ç. Gül, Y. E. Dinçalan & İ. Uysal (2010) in Herpetozoa, Wien; 23 (1/2), 92–94. Herpetozoa 23(3/4): 94.
- Jablonski D, Kukushkin OV, Avcı A, Bunyatova S, Kumlutaş Y, Ilgaz Ç, Polyakova E, Shiryayev K, Tuniyev B, Jandzik D. 2019. The biogeography of *Elaphe sauromates* (Pallas, 1814), with a description of a new rat snake species. PeerJ, 7: e6944.
- Kotsakiozi P, Jablonski D, Ilgaz Ç, Kumlutaş Y, Avcı A, Meiri S, Itascu Y, Kukushkin O, Gvozdik V, Scillitani G, Roussos SA, Jandzik D, Kasapidis P, Lymberakis P, Pouloukakis N. 2018. Multilocus phylogeny and coalescent species delimitation in Kotschy’s gecko, *Mediodactylus kotschy*: Hidden diversity and cryptic species. Molecular Phylogenetics and Evolution, 125, 177–187.
- Lenk P, Joger U, Wink M. 2001. Phylogenetic relationships among European ratsnakes of the genus *Elaphe* Fitzinger based on mitochondrial DNA sequence comparisons. Amphibia-Reptilia, 22 (3): 329–339.
- Méhely L von. 1894. Beiträge zur Herpetologie Transkaukasiens und Armeniens. Zoologischer Anzeiger, 17: 78–80, 81–86.

- Mertens R. 1952. Amphibien und Reptilien aus der Türkei. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi, Mecmuası, İstanbul (Series B), 17: 41–75.
- Mulder J. 1995. Herpetological observations in Turkey (1987–1995). *Deinsea*, 2: 51–66.
- Mulder J. 2019. Annotated checklist of the herpetofauna (Amphibia, Reptilia) of Mount Ararat and surroundings. *Amphibian & Reptile Conservation*, 13 (1): 162–172.
- Norström M. 1990. Kräl- och groddjur på Ararat. *Fauna och Flora*, 85: 15–22.
- Schmidtler JF, Eiselt J, Darevsky IS. 1994. Untersuchungen an Felseidechsen (*Lacerta saxicola*-Gruppe) in der östlichen Türkei: 3. Zwei neue parthenogenetische Arten. *Salamandra*, 30 (1): 55–70.
- Schweiger M. 1994. Erstnachweis von *Elaphe longissimi* (Laurenti, 1768) für die zentrale Osttürkei (Squamata: Serpentes: Colubridae). *Herpetozoa*, 7(3/4): 149–151.
- Teynié A. 1987. Observations herpétologique en Turquie Ière Partie. *Bulletin de la Société Herpétologique de France*, 43: 9–18.
- Teynié A. 1991. Observations herpétologique en Turquie 2ème Partie. *Bulletin de la Société Herpétologique de France*, 58: 21–30.
- Tosunoğlu M, Gül Ç, Dinçaslan YE, Uysal İ. 2010. The herpetofauna of the east Turkish province of Iğdır. *Herpetozoa*, 23(1/2): 92–94.
- Tosunoğlu M, Gül Ç, Topyıldız H, Uysal İ. 2011. Notes on distribution, ecology, and morphological characters of *Phrynocephalus helioscopus horvathi* Mehely, 1894 from Northeast Anatolia. *Russian Journal of Herpetology*, 18(4): 247–252.
- Tuniyev BS, Petrova TV. 2019. A new lizard species of the genus *Darevskia* Arribas, 1997 from Southern Armenia. *Proceedings of the Zoological Institute RAS*, 323 (2), 136–148.
- Turkherptil. 2021. <http://www.turkherptil.org> [Accessed/Erişim: 25.12.2021].
- Yıldız MZ, İğci N, Akman B, Göçmen B. 2023. Amphibians and Reptiles of Mount Ararat (Ağrı Dağı'nın Kurbağa ve Sürüngenleri). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları, Nevşehir, Türkiye.
- Yıldız MZ, İğci N, Akman B, Göçmen B. 2018. Results of a herpetological survey in the Province of Ağrı (East Anatolia, Turkey). *Herpetozoa*, 31: 47-59.

YAZARLAR HAKKINDA

Bahadır AKMAN:

1983 yılında Aydın'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Aydın'da tamamladı. 2000 yılında kazandığı Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümünden 2006 yılında mezun oldu. Yüksek Lisans (2008) ve Doktora (2013) derecelerini Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalında Prof. Dr. Bayram GÖÇMEN danışmanlığında tamamladı. Yüksek Lisans ve Doktora tezlerini Herpetoloji alanında yapmıştır. 2019 yılında Iğdır Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Ormancılık Bölümünde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaya başlamış olup

halen aynı bölümde Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Bahadır AKMAN sürüngenlerin ekolojileri ve sistematikleri üzerine çalışmaktadır. Alanında yayımlanan 40'ın üzerinde bilimsel makalesi, bir adet kitabı, çok sayıda ulusal ve uluslararası bildirisi ve yürütücü ve araştırmacı olarak görev aldığı ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından desteklenen 70'den fazla projesi mevcuttur. Ulusal ve uluslararası bilimsel 2 dergide editör olarak görev almıştır.

E-posta: bahadirakm@hotmail.com

ABOUT the AUTHORS

Bahadır AKMAN:

He was born in Aydın in 1983. He completed his primary education in Aydın. He obtained his B.Sc. degree in Biology from the Faculty of Science at Ege University in 2006. He received his M.Sc. and Ph.D. degrees from the Department of Biology, Institute of Science, Ege University, in 2008 and 2013, respectively, under the supervision of Prof. Bayram GÖÇMEN. He conducted research in herpetology for his M.Sc. and Ph.D. theses. He has been working as an Assistant Professor at Iğdır University, Technical Sciences Vocational School, Department of Forestry, Iğdır (Türkiye), since 2019. His research focuses on the ecology and systematics of amphibians and reptiles. He has published more than 40 scientific papers and one book and has delivered numerous presentations at national and international scientific meetings. He has completed more than 70 projects funded by national and international sources, either as a coordinator or a researcher, related to biodiversity monitoring and conservation supported by the Republic of Türkiye. He has also served as an editor for two national and international scientific journals.

E-mail: bahadirakm@hotmail.com

Mehmet Zülfü YILDIZ:

1979 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Diyarbakır'da tamamladı. 1997 yılında kazandığı Harran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümünden 2001 yılında bölüm üçüncüsü olarak mezun oldu. Aynı yıl, Fen Bilimleri Enstitüsünde Yüksek Lisans öğrenimine başladı. 2002 yılında Harran Üniversitesi'nin Araştırma Görevliliği sınavını kazanarak akademik çalışma hayatına başladı. Yüksek lisans öğrenimini 2004 yılında tamamladı. 2005 yılında YÖK'ün 2547 sayılı kanununun 35. Maddesi kapsamında Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalında Prof. Dr. Bayram GÖÇMEN danışmanlığında doktora öğrenimine başladı. 2010 yılında doktorasını herpetoloji alanında tamamlayarak, Harran Üniversitesine geri döndü. 2011 yılında aynı üniversitenin Zooloji Anabilim Dalında Yardımcı Doçent Doktor unvanını aldı. 2012 yılında YÖK bursu kazanarak Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Kentucky Üniversitesinde 8 ay Post Doktora yaptı. 2013 yılında doçentlik sınavını başarı ile geçerek Doçent Unvanını almaya hak kazandı. 2014 yılında Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji bölümünde doçent kadrosuna atandı. Aynı yıl Adıyaman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalında doçent unvanı ile göreve başladı. Ocak 2021 de aynı yere profesör olarak atandı. 2025 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Biyoloji Bölümü Zooloji Ana Bilim Dalına Profesör olarak atandı. Halen aynı bölümde görevine devam etmektedir. Mehmet Zülfü YILDIZ'ın ulusal ve uluslararası bilimsel dergilerde yayınlanmış 75 bilimsel makalesi, 50 civarında kongre toplantı ve sempozyumlarda sunduğu bildiri ve 20'den fazla tamamladığı projesi bulunmaktadır. Kuruluşundan itibaren Biharean Biologist dergisinde editörlük yapmaktadır ve 2017 yılında Kommagene Biyoloji Dergisi Kurucu editörleri arasında yer almıştır. Bu dergiler ile birlikte ulusal ve uluslararası bilimsel 7 dergide, editör, baş editör, yardımcı editör, bilim kurulu üyesi gibi birçok görev almıştır.

E-posta: yildizzulfu@yahoo.com

Mehmet Zülfü YILDIZ:

He was born in Diyarbakır in 1979. He completed his primary education in Diyarbakır. He obtained his B.Sc. degree in Biology from Harran University, Faculty of Arts and Sciences, in 2001 as the third-ranked student in his department. In the same year, he started his M.Sc. studies in the same department. He was appointed as a Research Assistant in 2002 and completed his M.Sc. thesis in 2004. He received his Ph.D. degree from the Department of Biology, Institute of Science, Ege University, in 2010 under the supervision of Prof.

Bayram GÖÇMEN. In 2011, he was appointed to an Assistant Professor position at Harran University, Department of Biology. He spent eight months at the University of Kentucky (USA) in 2012 for postdoctoral research with a fellowship from the Council of Higher Education of Türkiye. In 2014, he was appointed to an Associate Professor position in the same department, and in the same year he moved to Adıyaman University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Biology, with the same position, where he became a Full Professor in 2021. In 2025, he was appointed to a Full Professor position at Manisa Celal Bayar University, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Department of Biology, Zoology Section. He has published 75 papers and has delivered 50 presentations at national and international scientific meetings. He has completed more than 20 projects as a coordinator or researcher. He has served as an editor of the journal *Biharean Biologist* since its establishment in 2017, and he was among the founding editors of the *Commagene Journal of Biology*. In addition to these journals, he has served in seven national and international scientific journals as an editor, editor-in-chief, assistant editor, and member of the editorial board.

E-mail: yildizzulfu@yahoo.com

Naşit İGÇİ:

Lisans eğitimini Ege Üniversitesi Biyoloji Bölümünde 2008 yılında tamamladıktan sonra Yüksek Lisans (2011) ve Doktora (2015) derecelerini Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü multidisipliner “Biyoteknoloji” anabilim dalında tamamladı. 2016 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Moleküler Biyoloji ve Genetik

Bölümünde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaya başlamış olup 2024 yılında Doçent unvanı almıştır. Lisans eğitimi döneminde hayvan zehirlerine karşı olan ilgisi sonucunda Yüksek Lisans ve Doktora tezlerini yılan zehirleri üzerine yapmıştır. Doktora çalışmaları sırasında Berlin Teknik Üniversitesi Kimya/Organik Kimya Enstitüsünde (Almanya) araştırmalarda bulunmuştur. Başlıca araştırma konuları; hayvan zehirlerinin (özellikle yılan zehirleri) biyokimyasal-biyolojik karakterizasyonları ve peptid ilaç keşfinde/tanıda kullanım potansiyellerinin değerlendirilmesi, hastalıkların tanı ve tedavisine yönelik hedef proteinlerin kütle spektrometresi tabanlı modern proteomik yöntemler ile belirlenmesi ve biyospektroskopidir. Bunların yanında, sürüngenlerin (özellikle engerekler) ekolojileri ve sistematikleri üzerine de çalışmaktadır. Alanında yayımlanan 50’nin üzerinde bilimsel makalesi, iki adet kitabı, çok sayıda ulusal ve uluslararası bildirisi ve yürütücü ve araştırmacı olarak görev aldığı ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından desteklenen 30’dan fazla projesi mevcuttur.

E-posta: igcinasit@yahoo.com.tr

Naşit İĞCİ:

Naşit İĞCİ obtained his B.Sc. degree in Biology (Zoology) from Ege University, İzmir (Türkiye) in 2008. He received his M.Sc. and Ph.D. degrees in the multidisciplinary “Biotechnology” program at the Biotechnology Institute of Ankara University (Türkiye) in 2009 and 2015, respectively. He is currently an Associate Professor at Nevşehir Hacı

Bektaş Veli University, Department of Molecular Biology and Genetics, Nevşehir (Türkiye). As a result of his special interest developed during his undergraduate studies, he worked on viper venoms during his M.Sc. and Ph.D. theses. During his Ph.D. studies, he conducted research as a visiting researcher at the Technical University of Berlin, Institute of Chemistry/Organic Chemistry. His primary research topics include the biochemistry and pharmacology of animal venoms and their applications in peptide drug discovery and diagnostics, biospectroscopy, the identification of biomarker proteins for the diagnosis and treatment of various diseases using mass spectrometry-based proteomics, as well as the ecology and systematics of amphibians and reptiles. He has published more than 50 scientific papers and two books and has delivered numerous presentations at national and international scientific meetings. He has completed more than 30 projects funded by national and international sources as a coordinator or researcher. He has also worked as a reptile specialist in several biodiversity monitoring and conservation projects supported by relevant ministries of the Republic of Türkiye.

E-mail: igcinasit@yahoo.com.tr

**This book reveals
the biological richness
of Iğdır province and
introduces its amphibian
and reptile fauna.**

**Bu kitap,
Iğdır ilinin biyolojik zenginliğini
ortaya koyan,
kurbağa ve sürüngenlerini
tanıtan bir eserdir.**

